

17 AĞUSTOS 1999 KOCAELİ DEPREMİ'NİN 24. YILI NEDENİYLE ŞUBEMİZ TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN ETKİNLİKLER

DEPREMDE İNŞAAT MÜHENDİSLERİNİN HUKUKİ SORUMLULUKLARI

12 Ağustos 2023

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi olarak 17 Ağustos 1999 Kocaeli Depremi 24. Yıl Etkinlikleri kapsamında düzenlediğimiz, konuşmacı olarak **Dr. Levent MAZILIGÜNEY**'in katıldığı Depremde İnşaat Mühendislerinin Hukuki Sorumlulukları konulu söyleşimiz Şubemizin Harun Karadeniz Konferans Salonu'nda gerçekleşti.

Söyleşi Şube Başkanımız **Fusun SÜMER**'in konuşmasıyla başladı. SÜMER, “Sevgili meslektaşımız Dr. Levent Mazılıgüney’le depremde inşaat mühendislerinin hukuki sorumlulukları başlığı altında bir söyleşi gerçekleştireceğiz. Öncelikle kendisine teşekkür ederiz. Sayın Mazılıgüney hukukçu bir inşaat mühendisidir. İnşaat mühendisi ve avukat olarak bizlere anlatacakları bulunmaktadır. Sanıyorum ki bizlerin de kendisine sorularımız olacaktır. Çünkü hemen her deprem sonrası benzer konular tartışmaya açılıyor. İşin doğrusu tartışmalar mesleğimizin itibarsızlaştırılması, meslektaşlarımızın günah keçisi ilan edilmesiyle nihayete eriyor. Elbette bilgi kirliliğini ve manipülasyonları önleme ya da hukuki süreçleri belirleme şansımız yok. Ancak doğruları öğrenme ve özümseme ve giderek etki alanımızı genişletme şansımız bulunuyor.” sözleriyle başladığı konuşmasında yapı üretim sürecinin bütünlük arz ettiğini, bir zincirin halkaları gibi olduğunu ve zincirin halkalarından birinin de meslektaşlarımız olduğuna dikkat çekti.

“Buradaki kritik sorun; imar planlarını yapanları, yerleşime uygun olmayan alanları yapılaşmaya açanları, imar affı çıkartanları, proje dışı uygulamalara göz yumanları, yapı denetim sisteminin olumsuz ve zaaflı yönlerini ortadan kaldırmayanları, inşaat malzemelerinin niteliğini denetlemeyenleri, işçiliği denetlemesi gereken mühendislerin “her şantiyeye bir şantiye şefi” talebine kulaklarını kapatanları, “imzacılığı” adeta teşvik edenleri, mühendislerin çalışma koşullarını düzeltmeyenleri, özlük ve sosyal haklarını gasp edenleri, meslektaşlarımızı düşük ücretle çalıştıranları ve en önemlisi de yapı üretim ve denetim faaliyetini piyasa koşullarının acımasızlığına terk edenleri atlayarak, yok sayarak, görmezden gelerek zincirin belki de en korumasız halkasını kırılmaya çalışılmaktadır. Evet buradaki asıl sorun budur. Zincirin en korumasız halkasını suçlu ilan etmek ve diğer halkaların sorumluluğunu gölgelemek. Yapılmak istenen ve şimdiye kadar defalarca karşılaştığımız durum budur ve bu, hiç ama hiç adil değildir. Evet meslektaşlarımız zincirin en korumasız halkasıdır. Zincirin diğer halkalarında kimler vardır? Elbette siyasiler, belediye başkanları ve meclis üyeleri; siyasiler ile içli dışlı müteahhit firmalar, yapı denetim firmaları.” diyen SÜMER, bir yapının depremde yıkılması ve can kayıpları olması durumunda sorumluların yargılanması gerektiğini, fakat gerçek suçluların ortaya çıkarılmamasının, başta inşaat mühendisleri olmak üzere ilgili meslek mensuplarının topyekün cezalandırılması yoluna

gidilmesinin doğru olmadığını, özellikle iktidar sahiplerinin kendi kusur ve ihmallerini örtbas etmek için bu yola başvurduklarına dikkat çekti.

“6 Şubat depremlerinden sonra sık sık karşılaştığımız gibi yapının göçme nedeni tespit dahi edilmeden meslektaşlarımızın tutuklanması, tutuklanmanın bir çeşit cezalandırmaya dönmesidir. Bizlerin temel itirazı bu noktalardır. Açıkça ifade etmek gerekirse siyasi erk sahipleri suçu birkaç mühendisin üzerine yıkarak sorumluluktan kurtulmak istemektedir. Diğer nedenler saklı kalmak kaydıyla, mühendislik hizmetinin kâğıt üzerinde bırakılması, meslektaşlarımızın etkisiz pozisyonda tutulması bile yaşanan yıkımın anlaşılması açısından yeterli nedendir. Neden sonuç ilişkisini görmezden gelerek yapılan değerlendirmelerin, verilen kararların adilane olduğunu söylemek de mümkün değildir. Asıl sorumlular “helalleşerek” yoluna devam etmekte ve fakat mühendisler cezalandırılmaktadır.” diyen SÜMER, *“deprem gerçeğini unutturmamak için var gücümüzle çalışmaya, üretmeye, merkezi ve yerel yönetimlerin sorumluluklarını hatırlatmaya, aynı zamanda kendimizi de daha donanımlı kılmaya devam edeceğiz”* sözleriyle konuşmasını sonlandırdı.

Dr. Levent MAZLILIGÜNEY, deprem sonrası inşaat mühendislerinin, idarelerin sorumluluklarına değindi ve idarelere karşı, cezai ve hukuki sorumluluklara yer verdi. “Mühendis ortaya çıkan zararın ne kadarından sorumlu olacaktır?”, mühendis “Kusuru oranında mı sorumludur, yoksa zararın tamamından mı sorumludur” ve “Sorumluluk ne kadar süreyle sınırlı olacak ve bu süre hangi andan itibaren işlemeye başlayacaktır” sorularının irdelendiği söyleşide “Yargıtay’ın kabulüne göre mühendislerin deprem nedeniyle hukuki sorumluluğunda (iki ve on yıllık) zamanaşımı süresinin başlangıç tarihi depremin meydana geldiği tarihtir.” diye belirtildiği, bu durumda bir yapının inşasının belli bir bölümüne dahil olan inşaat mühendisi, bu yapının deprem

gibi tabi afetler neticesinde hasarlanması halinde, binayı yaptığı tarihin herhangi bir önemi olmaksızın sorumlu olabileceğine dikkat çekildi. 1950 yılında inşa edilmiş bir yapının deprem nedeniyle hasar görmesi halinde mühendisin 2023 yılında dahi sorumlu olabileceğini, bunun zamanaşımı müessesesinin amacına aykırı olduğu, zamanaşımı süresinin 30 yıl olması gerektiği belirtildi.

İlliyet (nedensellik) sorunlarına da değinilen söyleşide, imar aşamalarının (Örn. Bataklık arazinin kurutulup imara açılması), yönetmeliğin öngördüğünden yüksek ivme, hız, kuvvet değerlerinin oluşmasının (ve Supershear Rupture), peş peşe kuvvetli depremlerin, yerel zemin koşullarının, yapısal düzensizliklerin, malzeme dayanımlarını etkileyen faktörlerin, kolonlar kesilmemiş ama örneğin zemin kattaki tüm duvarları kaldırılmış olmasının illiyet sebebi olarak sayılması gerektiği vurgulandı.

Müteselsil sorumluluk, mücbir sebepler, idarelerin sorumlulukları, bilirkişilik/bilirkişiler sorunu gibi konulara da yer verilen söyleşide mühendisler için temel hukuk eğitimi, sık karşılaşılan konularda hukuk eğitimi verilmesi gerektiğine dikkat çekildi.

